

ERIKA MIHEVC-GABROVEC
 Filozofska fakulteta
 Ljubljana

UDK 807.5/74-56:-272

VLOGA NEDOLOČNEGA ZAIMKA V NIKALNIH STAVKIH POKLASIČNE GRŠČINE

Abstract: While the old Greek negations were losing their force of expression, some of them began to be replaced, in the medieval language, by indefinite pronouns combined with negations. In the further development, interesting new forms arose and took over, and are still used in modern Greek.

V raznih jezikih lahko opazamo, da kratke nikalnice izgubljajo na izrazni moči. Tudi v helenistični grščini sta se nikalnici οὐ in μή že obrabili. Hkrati pa lahko tudi opazujemo, kako je jezik iskal novih in močnejših oblik, ki bi po svoji funkciji nadomestile prejšnje. Tu je grščina najprej nudila dvoje:

1. Samo nikalnico οὐ oz. μή je sčasoma nadomestil izraz za „nič“, t.j. οὐδέν (μηδέν), ki se je, kot je splošno znano, obrusil v ngr. δέν. Pred tem pa sta se obliki οὐ in οὐδέν še dolgo lahko uporabljali enakovredno, zato ju najdemo drugo ob drugi, npr. v Chron. Mor. 7742
 διατι ποτέ του οὐκ ἤλπιζεν, ποτέ του οὐδέν ἐθάρρει.

2. Ker se je v grščini nikalni pomen ohranil tudi pri dveh nikalnicah, če le ni bila osnovna, enostavna nikalnica na drugem mestu, se v tej dobi pogosto pojavljajo cele skupine nikalnic. Videti je, da je pleonazem pri nikalnicah zelo ustrezal živahnemu grškemu temperamentu¹. N. pr.

Acta Thomae 56 αὐταί εἰσιν (sc. αἱ ψυχαί) αἱ τὰ ἀλλότρια ἀφελόμεναι καὶ κλέψασαι καὶ μετρίους μὴ ἐπιδοῦσαι μηδέποτε μηδέν, μηδὲ ἐπαρκήσασαι τοῖς τεθλιμμένοις.

Tako kopičenje so si dovolili že klasiki in že Platon nudi precej primerov².

Pozna grščina pa je razvila še nov element, ki je dopolnjeval in poudarjal vrednost nikalnice. To je nedoločni zaimek ali adverb, ki si je ravno v povezavah z nikalnico izredno razširil področje uporabnosti.

¹ E. Mayser, *Grammatik der griechischen Papyri aus der Ptolemäerzeit*, Bd. II 2, Berlin — Leipzig 1934, p. 563.

² Kühner-Gerth, *Grammatik der griechischen Sprache II*, Hannover — Leipzig 1904, § 514, 1.

Nedoločni zaimek je bil v klasični grščini izrazita enklitika. Že v helenistični dobi pa se je vsaj v dvozložnih oblikah toliko osamosvojil, da je z lastnim akcentom lahko stal na kateremkoli mestu v stavku³. Ta veliko večja gibljivost je seveda dopuščala veliko novih kombinacij, med drugim tudi z nikalnicami, ki so bile že potrebne poživitve. Te povezave so bile zelo učinkovite ravno zato, ker so bile nove, in jezik je iz tega izraznega bogastva črpal dolga stoletja. Pri tem so se v teku časa razvile razne zanimive oblike, sam način negiranja s pomočjo nedoločnega zaimka pa se je ohranil prav do danes.

Prve primere nedoločnega zaimka ali adverbja uporabljenega ob nikalnici na tak način, da prevzema funkcijo nikalnice tudi sam, nudijo že dela klasičnih avtorjev⁴, vendar so to redke izjeme in nedoločni zaimki in adverbji (ti prevladujejo) so tu seveda še enklitike z manjšo izrazno močjo. N. pr.

Xenoph. Mem. I 2,60 Οὐδένα πάποτε μισθὸν τῆς συνουσίας ἐπράξατο (sc. ὁ Σωκράτης).

Tudi v papirusnih tekstih ptolemejske dobe je nedoločni zaimek ob nikalnici še izjema⁵. Za primere, ki jih navaja Mayser, je značilno, da se v večjem obsegu pojavlja zaimek *τις*, vendar ta v teh kontekstih ohranja svojo lastno funkcijo, zato se taki izrazi po svoji pomenski vrednosti do neke mere še razlikujejo od dvojnih nikalnic. To rabo je celo mogoče slediti še precej dolgo. N. pr.

NT Jn. 7,4 οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ.

Hist. Laus. 105,18 (οὐ μασώμενόν τινα εἶδον) οὐκ ἐσθίοντα οὐ πίνοντά με εἶδε τις.

Leont. Ioan. 68, 8s. οὐδέποτε ἐκάλυσέν τινα τὸν τῆς τοιαύτης ἐπικουρίας παρ' αὐτοῦ δεόμενον.

ibid. 72,14 ἵνα μὴ ὄραθῆ ὑπό τινος

ibid. 74, 16 s. Ἄνδρες Ἀλεξανδρεῖς, μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε.

ibid. 41,6 οὐδεὶς εὐρέθη λαβῶν ποτε ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ τίποτε.

Seveda pa je marsikdaj odvisno od individualne presoje, ali nek nedoločni zaimek občutimo še kot tak, ali pa je to že del nikalnice. V takih primerih je zanimiva primerjava s podobnimi pasusi, kjer sta uporabljeni dve nikalnici. N. pr.

Hist. Laus. 45, 18 s. σήμερον τρίτην ἡμέραν ἔχει μὴ γευσαμένη τινός primerjajmo z

Hist. Laus. 60, 3 s. Ἐπειδὴ οὐκ ἔξεστί μοι ἀδικεῖν οὐδένα, τί κελεύετε περὶ τούτων;

³ Jannaris, *A Historical Greek Grammar*, London 1897, § 1448.

⁴ Kühner-Gerth, o. c., 514, 1 op. 4; E. Schwyzer, *Griech. Grammatik II*, München 1950, p. 214.

⁵ Mayser, o. c. II 2, p. 567.

Vzporedno s tradicionalno rabo nedoločnih zaimkov se pojavlja tudi že nova raba. Njeni predhodniki so primeri, ko zaimek ne vrši več svoje funkcije, ampak je le še dodatni poudarjalni element nikalnice.

Acta Thomae 3 Ἀπῆλθεν δὲ πρὸς Ἀββάνην τὸν ἔμπορον μηδὲν ὄλως τι μεθ' ἑαυτοῦ κομισάμενος.

Ob nikalnici *μηδὲν* je *τι* kot nedoločni zaimek nepotreben. Prim. zgoraj smiselno korektni *μη . . . τι!* Da gre za močnejše poudarjanje, kaže tudi adv. *ὄλως* ob nikalnici.

Ko govorimo o novi rabi, mislimo na tekste, kjer lahko nedoločni zaimek prevedemo samo z (drugo) nikalnico in ne več z zaimkom:

Hist. Laus. 110,19 s. διατρίψας τριῶν ἡμερῶν ἐν Ἀθήναις οὐκ ἠξιώθη παρά τινος ἄρτου.

Theoph. Cont. 40,17 τὸ τοῦτου νεκρὸν σύροντες . . . ἐξήγαγον, μή τινα φόβον ἔχοντες διὰ τὸ πλήρη εἶναι τῶν ἐπιβούλων καὶ συνωμοτῶν τὴν βασιλείον αὐλήν.

ibid. 44,2 ὅσοι (sc. ἡμίονοι) δὲ τοὺς ἐπιβάτας εὐφόρως, ἀλλὰ μή τινα πτοία περιδεεῖς γινόμενοι φέρουσιν.

Značilnost te rabe je pogosto vidna na prvi pogled: zaimek je sicer še vedno enklitika, vendar se sedaj kot enklitika tesno priključi nikalnici in tako tvori z njo enoten pojtm.

Razvoj se bistveno premakne, ko postane nedoločni zaimek toliko močan, da lahko stoji pred nikalnico. V tej poziciji je njegov pomen nedvoumno nikalen in s tem je dosežena izhodiščna stopnja za oblikovanje novogrških sestavljenih izrazov.

Acta Thomae 62 Ἀκήκοα περὶ σοῦ, ὅτι μισθὸν παρά τινος οὐ λαμβάνεις.

Malalas 349,17 παρέθετο αὐτὸν τῇ πόλει . . . καὶ τινα τῶν τῆς πόλεως οὐκ ἔβλαψεν, ἀλλὰ ὀρμήσας εἰς τὸ παλάτιον ἐπῆρε πάντα τὰ τοῦ παλατίου χρήματα.

Leont. Sym. Sal. 1704 A εἰ μή ἑαυτοὺς οὐκ ὠφελοῦμεν καὶ μισθὸν παρά τινος οὐκ ἔχομεν.

Theoph. Conf. 389,8 ἀπέλθετε ἐν τοῖς κάστροις ὑμῶν καὶ τινα μὴ φοβηθῆτε.

ibid. 476,9 ἀσφαλῶς φρουρεῖσθαι αὐτὴν προστάξας καὶ παρά τινος μὴ ὀρᾶσθαι τὸ σύνολον (nikalnica je tu še poudarjena z adv. τὸ σύνολον).

Θανατικὸν τῆς Ῥόδου⁶ 265 σὲ τοῦτο τὸ κακὸν τινὰς δὲν τὸν περιποίηθη.

Ἀλφάβητος⁷ 15,7 καὶ σύντυχέ με θαρρετά· τινὰν μηδὲν φοβᾶσαι.⁸

⁶ Ἐ. Γεωργιλᾶ, Τὸ θανατικὸν τῆς Ῥόδου, ed. G. Wagner, Carmina Graeca mediae aevi, Leipzig 1874.

⁷ Ἀλφάβητος τῆς ἀγάπης, ed. G. Wagner, Leipzig 1874.

⁸ τινὰν je oblika akuzativa z dodano končnico vokalnih osnov.

V klasični grščini se je za večji poudarek lahko zvrstilo več sestavljenih nikalnic. Z istim namenom je poklasična grščina uporabila več nedoločnih zaimkov skupaj.

Leont. Sym. Sal. 1737 C πλὴν ὅτι τινὶ εἰπεῖν τίποτε ἄχρις οὗ ἕξῃ ἐν σαρκὶ ὁ Σαλῶς οὐκ ἠδυνήθησαν.

Tu se že pojavi nova poudarjena oblika τίποτε, katere drugi del je nedoločni temporalni adverb ποτέ. Ta se je kot enklitika tesno naslonil na zaimek in se z njim spojil v eno besedo. Podaljšana oblika nedoločnega zaimka se je seveda uporabljala tudi v trdilnih povednih in vprašalnih stavkih:

Leont. Ioann. 49,7 μέχρι τῆς σήμερον ἐνόμιζον, ὅτι κὰν τίποτε ποιῶ, δίδων τὰ ἐπιπτόντά μοι χρήματα κτλ.

ibid. 65,12 s μὴ γὰρ τί ποτε σὺ ὁ δεσπότης αὐτοῦ περιττὸν αὐτοῦ κέκτησαι ἐν τῷ ἰδίῳ σώματι.

Leont. Sym. Sal. 1709 A ἐὰν οὕτως τρώγει, οὐ χρεῖα ἵνα πωλήσωμεν τίποτε.

Temporalni adv. ποτέ se je zaradi večjega poudarka lahko združil tudi z lokalnim adv. ποῦ:

Kall. kai Chrys.⁹ 1481 s. ἐπεριπάτειν, ἔτρεχεν ἐγύρευεν τὸν τόπον, μὴ νὰ 'πιτύχη ποῦπετε ἄνθρωπον νὰ ἐρωτήση.

Tako poudarjeni nedoločni zaimek je bil torej še bolj primeren za funkcijo nikalnice, saj je poklasična grščina že prej rada svoje oblike nikalnic nekako temporalno obarvala, da jih je naredila zvočno bolj polne in pomensko izrazite¹⁰.

Leont. Ioann. 48.20 καὶ μὴ ἔχοντος αὐτοῦ τίποτε τὸ σύνολον δοῦναι αὐτῇ.

ibid. 55,19 οὐδὲ γὰρ ἀκρίτως ὁ θεὸς ποιεῖ τίποτε.

ibid. 92,21 s. ὅτι οὐ κέκτηται ὁ βίος τοῦ ταπεινοῦ Ἰωάννου ἄλλο τί ποτε εἰ μὴ ἓν τριμίσιον.

Leont. Sym. Sal. 1700 B μὴδὲν ταραχθῆς, ἀδελφέ, οὐδὲ γὰρ ἔχω τίποτε κακὸν διὰ τοῦ θεοῦ.

Temporalni adv. ποτέ, ki je tako pogosto dajal poudarek nedoločnim zaimkom, je v poznejšem obdobju prav tako lahko nastopal v funkciji nikalnice tudi sam zase. Kot tak je bil še bolj uporaben v času, ko je imel lastni akcent in ko je celo lahko stal pred nikalnico.

Erotokritos II 1075 s Κι ὅποιο σπαθὶ εἴχ' ἔτοια βαφή, σίδερο δὲν τὸ πιάνει, οὐδὲ ποτέ τσακίζεται οὐδ' ἀδοντιὰ δὲν κάνει.

⁹ Le roman de Callimachos et Chrysorrhoe. Texte établi et traduit par M. Pichard. Paris, Les Belles Lettres 1956.

¹⁰ W. Schmid, Der Atticismus in seinen Hauptvertretern, Stuttgart 1887—1896, I 247, III 90, IV 96; Werner, Die Syntax des einfachen Satzes bei Genesios. BZ 31 (1931), 302; i dr.

Sachl.¹¹ v. 258 ποτέ της ἢ πολιτικῆ εἰς ἓν' οὐδὲν ἰστέκει.

Podobno *ibid.* v. 356.

Θυσία¹² 1000 κ' εἰς ὅ, τι δῶσ' ἢ χάρη του, σ' ἐκεῖνο πού θελήσῃ, ποτέ σου νὰ μηδὲν ἐβγῆς ἀπ' ὅ, τι θέλει ὀρίσει.

Belisar.¹³ 201 ἐγὼ τὴν βασιλείαν σου ποτέ οὐκ ἔπταισά την.

Podobno *ibid.* v. 260.

Dig. Akkr. 2473 s. καὶ γὰρ ποτέ μου σύμβουλον εἰς χίλιους οὐκ ἐθέμην καὶ εἰς τὸν ἓνα λέγετε ἐγὼ νὰ περιμῆνω;

Chron. Mor. 7341 s. ἐπεὶ ἂν ἦτον στὸν Μορέαν εἰς τὴν ἀνάπαψίν της, ποτέ οὐδὲν ἀπόλειπε νὰ σφάλλῃ ἐκ τὰ συνήθεια.

Še bolj poudarjeno obliko najdemo v istem delu v n. 7742:

διατὶ ποτέ του οὐκ ἤλπιζεν, ποτέ του οὐδὲν ἐθάρρει.

Vrnimo se k nedoločnemu zaimku! Preden preidemo na naslednje stopnje razvoja, je zanimivo ugotoviti, da tudi oblika τίποτε lahko nastopa v zanikanem stavku kot čisti poudarjalni element, kakor smo to opazili pri klasičnem zaimku τὸ. N. pr.

Pastor Hermae, Sim. IX 12,5 ἐὰν γὰρ εἰς πόλιν θελήσῃς εἰσελθεῖν τινα... μῆτι δύνῃ εἰς ἐκείνην τὴν πόλιν εἰσελθεῖν εἰμὴ διὰ τῆς πύλης ἧς ἔχει;

Chron. Mor. 8942 Καὶ μὴ λογίσῃς τίποτε ὅτι... ὡς βρογατῆροι ἦλθασιν νὰ σέ ἔχουσιν δουλέψει.

V Morejski kroniki najdemo pa še drugačno povezavo: οὐδὲν τίποτε ali τίποτε οὐδὲν. Tu ne gre za poudarjalno funkcijo besede τίποτε ampak je ta rabljena v takrat že ustaljenem nikalnem pomenu ob nikalnici οὐδὲν = οὐ.

Chron. Mor. 1744 s. διὸ τὸν ἐπληροφόρεσαν οἱ ἄρχοντες οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι οὐδὲν τοῦ ἐκάμασιν τίποτε χρεῖα ἀπάρτι.

ibid. 7335 τίποτε ἂν εἶχε, ἐχάσε το, τίποτε οὐδὲν τῆς δίδει.

ibid. 7441 εἰς τὸ ὅποιον πράγμα σέ φταίει, τίποτε οὐδὲν ἐσφάλλει.

Oblika τίποτε se je v živi in pogosti rabi spreminjala še naprej, tako da najdemo v izročilu celo več serij variant:

τίποτε, τίποτα, τίποτις, τίποτσι

τίβοτας, τίβοτις, τίβοτσι

τίοτα, τίοτις

Primeri iz tekstov:

Sachl. 89 νὰ μηδὲν πάθῃ τίβοτας

ibid. 195 οὐδὲν κατέχει τίβοτας.

Erotokritos V 919 ὀλίγο κι οὐδὲ τίβοτσι τὸν εἶχε δαγμαμένο.

¹¹ Γραφαὶ καὶ στίχοι καὶ ἐρμηνεῖαι κύρου Σεφεράνου τοῦ Σαχλήκη, ed. G. Wagner, Carmina Gr. medii aevi, Leipzig 1874.

¹² Ἡ Θυσία τοῦ Ἀβραάμ, ed. Γ. Μέγας, Ἀθῆναι 1943.

¹³ Ἐ, Γεωργιλλᾶ, Ἱστορικὴ ἐξήγησις περὶ Βελισαρίου, ed. G. Wagner, Carmina Gr. medii aevi, Leipzig 1874.

Ista fraza se kot gotov izraz za pojem „zelo malo“, „zelo majhen“ uporabljata tudi drugod, n.pr.

Θυσία 576 καὶ λίγος καὶ οὐδὲ τίβοτις πόνος νὰ σ'ἀπομείνη.

V kombinacijah z nikalnicami in v funkciji nikalnic pa ni nastopal samo zaimек *τις* oz. njegove izpeljanke in variante. Tako je izraz *ποιός* pomenil „nekdo“, oblika *δὲν ποιός* pa „nihče“. N. pr.

Erotokritos II 619 Δὲν ἦτον ποιός νὰ τοῦ μιλήῃ καὶ νὰ τονε διατάσσει „nikogar ni bilo, da ...“.

Medtem ko je *τίποτε* v srednjeveški in moderni grščini zamejnjal nedoločni zaimек za srednji spol in v nikalnih stavkih nikalnico *οὐδέν*, je šel nadaljnji razvoj za oblike moškega in ženskega spola po drugi poti. Na mesto starega zaimka *τις* je namreč stopil števnik *εἷς* oz. *μία*¹⁴. V zanikanem stavku se torej pojavi ustrezna oblika *εἷς οὐ*, ki deluje veliko močnejše kot *οὐδεῖς*, pri katerem je že davno izgubil občutek za izvor in za prvotno funkcijo. N. pr.

Leont. Ioann. 76, 6 καὶ μίαν ὕβριν οὐ βαστάζω ἐξ αὐτοῦ.

Ioann. Moschos 3033 B καὶ μίαν ὥραν οὐκ ἐνδίδωσί μοι.

Še preden se je števnik *εἷς* v vlogi nedoločnega zaimka uspel dobro uveljaviti tako v trdilnih kot v nikalnih stavkih, je jezik uvedel še eno novo, poudarjeno varianto, da bi pridobil zvočno polnejšo obliko. To je bil izraz *καὶ ἂν εἷς < κανεῖς* „če sploh kdo“ = „nekdo“. Prim. obliko *κἄν τίποτε* v citatu Leont. Ioann. 49,7 na str. 4¹⁵! *Κανεῖς* se pojavi v srednjeveških grških pesnitvah v času, ko je bil še vedno v rabi tudi zaimenk *τινάς*. Ob nikalnici nastopa tudi ta oblika s pomenom „nihče“.

Alphabetos 18, 10 καὶ κεῖνοι ὤμοσαν, κανεῖς ἐκεῖ οὐδὲν σε εἶδεν. Sachl. 88 κανεῖς οὐδὲν εὐρίσκειται τὴν νύκταν νὰ γυρίζῃ.

Belisar. 152 οἱ ἄρχοντες ἐσίγησαν κανεῖς λόγον οὐ δίδει.

Sachl. 352 δὲν ἔνε κάμμια ποτε ποῦ νᾶχη (πάντα) πίστιν.

Θανατικὸν τῆς Ῥόδου 333 νὰ μηδὲ σὺ μηδὲ κανεῖς δυνηθῇ νὰ ἀγγείλῃ τί λέγουσιν τὰ γράμματα.

Erotokritos II 1037 κινεῖς δὲ θέλω νὰ μιλήῃ¹⁶.

Od časa, ko so nastajali ti teksti, dalje je zaimек *κανεῖς* stalno pridobival na veljavi in je v moderni grščini najbolj uporabljana nikalnica s pomenom „nihče“.

¹⁴ Jannaris, o. c., § 1449. — Mayser, o.c. II 2, p. 86, op. 1 navaja za to rabo že iz klasične dobe naslednji pasus iz Aristofana: Av. 1292 *πέριδξ μὲν εἷς κάπηλος ὄνομάζετο*. Dalje ugotavlja Mayser, da se je v koine ta raba še širila, dokler ni končno *εἷς* v srednji grščini oslabil v nedoločni člen.

¹⁵ Že v papirusnih tekstih se dobijo primeri za izraz *ἐν οὐ* — BGU IV 1141 18 s. (18 a), *οὐδὲ ἐν* — PSI 971, 7 (III/IV p), *μηδὲ ἐν* — BGU IV 1078, 5 (39 p.) i.p. Vendar pa za srednji spol razvoj ni šel dalje v **καὶ ἂν ἐν > *κἀνέν*, ker je očitno oblika *τίποτε* že imela utrjen položaj.

¹⁶ Namesto splošno rabljenih oblik *κανεῖς*, *καμμία*, nastalih po krasis, se dobijo v Erotokritu in potem še do danes na Kreti po sinicezi nastale oblike *κινεῖς < καὶ ἂν εἷς*, *καμμιά* (Hatzidakis v jezikoslovnem uvodu h Ksanthoudovi izdaji Erotokrita — Herakleion 1915 — § 37).

Naslednja in hkrati zadnja stopnja v tem razvoju je v tem, da zaimka *κανείς* in *τίποτε* lahko nastopata kot nikalnici sama zase v odgovorih na vprašanja, ne da bi bila odvisna od spremljajoče nikalnice. Glagol v takih primerih seveda ni izražen; ob glagolu bi namreč morala stati še nikalnica. N. pr.

Τί εἶδες; Τίποτε.

*

Če torej sledimo razvoju od prvih, izjemnih primerov nedoločnega zaimka v klasični grščini do današnje rabe, vidimo, da je potekal ves čas organsko, brez vplivov od drugod in brez kakšnih posebnih posegov analogije. Edini nepričakovani in zato tembolj zanimivi zasuk v razvoju je na točki, ko se razvije posebna oblika za srednji spol na osnovi starega poudarjenega nedoločnega zaimka (*τί + ποτέ*) in posebna za moški in ženski spol na osnovi števnikar *εἷς* oz. *μία*, ki je v tistem času prevzel vlogo nedoločnega zaimka. V nikalnih stavkih pa tako ena kot druga oblika prevzemata vlogo nikalnice, kot se je to dogajalo z nekdanjim nedoločnim zaimkom.

R É S U M É

Erika Mihevc-Gabrovec: LE RÔLE DU PRONOM INDÉFINI DANS LES PROPOSITIONS NÉGATIVES DU GREC POSTCLASSIQUE

Dès l'époque classique les négations *οὐ*, *μή*, *οὐδέεις* *μηδέεις* perdaient de plus en plus leur force expressive. Déjà à cette époque-là certains auteurs essayaient de les renforcer par différents moyens linguistiques. L'accumulation des négations par exemple est fréquente et le remplacement de *οὐ*, *μή* par *οὐδέεν*, *μηδέεν* est un fait bien connu.

Le grec postclassique développa encore un moyen: l'emploi du pronom ou adverbe indéfini à côté de la négation. Ce renforcement devint encore plus efficace au moment où ces pronoms obtinrent leur propre accent, ce qui les rendit beaucoup plus mobiles dans la proposition. Placés devant la négation, ils remplissaient désormais, eux aussi, la fonction de négation. De nouvelles formes combinées et renforcées commençaient à se développer. L'union de la forme neutre *τι* avec l'adverbe temporel *ποτέ* procréa la nouvelle forme neutre du pronom indéfini *τίποτε*, qui s'employait dans les propositions négatives avec la valeur de „rien“. Dans des circonstances différentes se sont développées les formes pour le masculin et le féminin à valeur de „quelqu'un“ et, employées avec la négation, au sens de „personne“. Finalement, les formes *τίποτε*, *κανείς* etc. peuvent fonctionner comme négations sans être accompagnées d'une autre négation, à condition cependant, que le verbe ne soit pas exprimé, ce qui se réalise p. ex. dans une courte réponse à une question.